

Andrzej Jakubiec

Wizyta studyjna do Niemiec**23 – 29 czerwca 2013 r.**

Wizyta studyjna w Lipsku i Hale już od pierwszego dnia dała mi dużo wiedzy na temat obowiązującego w Niemczech systemu szkolnictwa, w tym systemu szkolnictwa w Saksonii i Saksonii Anhalt. W szczególności systemu szkolnictwa wprowadził nas Profesor Hartmut Wenzel. Systemy w poszczególnych landach różnią się między sobą. We wszystkich landach ewaluacja zewnętrzna jest oddzielona od tradycyjnego nadzoru. Instytucje prowadzące nadzór pedagogiczny jak i ewaluację podlegają Saksońskiemu Ministerstwu Kultury. Dodać należy, że każdy land jest autonomiczny w zakresie systemu szkolnictwa.

Na Uniwersytecie w Lipsku zapoznałem się z systemem szkolnictwa w Saksonii, systemem szkolenia nauczycieli oraz prowadzonymi badaniami nad ewaluacją. System szkolnictwa w Saksonii cechują: centralne plany szkolne dla wszystkich rodzajów szkół; jednakowe egzaminy kwalifikacyjne (w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych) oraz obowiązkowa ewaluacja zewnętrzna wszystkich szkół. System ewaluacji zewnętrznej oparty jest na wzorach holenderskich i szkockich. Ewaluacja prowadzona jest przez saksoński Instytut Edukacji. Z badań m.in. wynika, że ewaluacja zewnętrzna jest widziana jako kontrola; pracownicy szkół podchodzą do ewaluacji z ogromnymi emocjami; wyniki ewaluacji są własnością szkoły i to ona sama decyduje, co z nimi zrobić. W Saksońskim Instytucie Edukacji w Radebeul dowiedziałem się, że nie prowadzi się tam ewaluacji problemowej; szkoły przed badaniem nie znają treści pytań zawartych w narzędziach; wprowadzaniem danych z ankiet zajmuje się firma zewnętrzna (odbywa się to poprzez automat skanujący); ewaluację prowadzą zespoły 3-osobowe; szkoła podejmuje decyzję o upublicznieniu raportu; ewaluacja traktowana jest jak usługa świadczona szkole, a nie jak kontrola. W Saksońskiej Agencji Edukacji (SBA), w Wydziale Regionalnym w Lipsku zapoznałem się z zadaniami tej instytucji. Świadczy ona szkołom wsparcie i usługi po ewaluacji. Pracują tam moderatorzy i referenci. Każdy referent w SBA w Lipsku ma pod opieką około 20 szkół i każda szkoła ma przyporządkowanego referenta. W praktyce referent regularnie spotyka się z dyrektorem szkoły i omawia stopień realizacji celów. W razie potrzeby szkoły wspierają moderatorzy procesu. W szkołach odbywa się ewaluacja w 6 obszarach i zawsze jest całościowa. Odwiedziłem szkołę wspierającą dla dzieci z problemami w nauce, która podzieliła się spostrzeżeniami na temat zewnętrznej ewaluacji przeprowadzonej w styczniu 2012 roku. Pracownicy szkoły uznali, że ewaluacja zmusza ich do stawiania sobie celów. Wizyta w Hale w Narodowym Instytucie ds. Jakości Szkół i Edukacji Nauczycieli w kraju Saksonia Anhalt dała mi możliwość zapoznania się z systemem oceny jakości placówek edukacyjnych w tym landzie. W Saksonii Anhalt od 2004 prowadzone były ewaluacje (całościowe) we wszystkich szkołach publicznych. Po ewaluacji obowiązkiem szkół było wyznaczenie sobie celów na najbliższe lata. Obecnie prowadzone są prace nad nowymi procedurami ewaluacji tematycznej. Takie badanie miałyby ewaluować tylko 3 ustanowione obszary, natomiast spośród pozostałych 11 zagadnień szkoła miałaby wskazać te, w których chciałaby być przebadana. Kształcenie nauczycieli w Saksonii odbywa się dwuetapowo, gdzie pierwszym etapem jest kształcenie naukowe na uniwersytecie, drugim natomiast – kształcenie praktyczne odbywające się w szkole. Nauczyciele w Saksonii przygotowani są do nauczania kilku przedmiotów. Odbywają praktykę w szkole, prowadząc 12 godzin tygodniowo zajęcia z dwóch przedmiotów a potem przygotowują się do egzaminu państwowego. Szkolone są także na kursach kadry kierownicze. W pierwszym etapie kształcenia nauczyciele biorący udział w kursie zapoznają się obowiązkami dyrektora szkoły, a po drugim mogą już starać się o stanowisko kierownicze. Dyrektorzy otrzymują wsparcie poprzez indywidualne spotkania, rozmowy i różne formy kształcenia.

Duże wrażenie wywarła na mnie Fundacja Augusta Hermanna Franckego zajmująca się od 300 lat kształceniem i edukacją. Na terenie Fundacji funkcjonuje Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu w Halle, publiczne placówki oświatowe, akademik dla Uniwersytetu i obiekty muzealne.